

Notat

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Natur
J.nr. BLS-465-00133
Ref.
Den 12. maj 2010

Orientering om HELCOM miljøministermødet i Moskva den 20. maj 2010

1. Indledning

Helsinki-konventionen (HELCOM), der handler om beskyttelse af det marine miljø i Østersøen, har alle ni kyststater i Østersøen, samt EU-kommissionen, som parter. HELCOM-landene vedtog på sidste ministermøde i Krakow den 15. november 2007 den såkaldte Baltic Sea Action Plan (BSAP). Danmark tilsluttede sig grundet folketingsvalget den 13. november 2007 efterfølgende BSAP'en ved brev i januar 2008. BSAP'en sigter på at opnå god miljøtilstand i Østersøen i 2021 ved en indsats på områderne eutrofiering, miljøfarlige stoffer, biodiversitet og naturbeskyttelse, samt maritime aktiviteter.

På ministermødet i Moskva, som afslutning på den russiske formandskabsperiode for HELCOM vil Moskva Deklarationen blive forelagt til godkendelse. Nyt formandsland er Sverige, der fra den 1. juli 2010 overtager formandskabet for en toårig periode. Herefter overtager Danmark formandskabet fra den 1. juli 2012 for den næste toårige periode. Næste ministermøde er planlagt til 2013, og vil derfor sandsynligvis foregå i Danmark.

2. Moskva Deklarationen

Med forslaget til Moskva Deklarationen følger Østersølandene op på BSAP'en. Deklarationen noterer - trods betydelige indsatser rundt om i Østersølandene - at der fortsat er grund til at fastholde og udbygge den aftalte indsats. Østersølandene er kommet i gang med at udforme nationale programmer for at forbedre miljøtilstanden og nå målene i BSAP til 2021.

Deklarationen består af fire dele med tilhørende bilag, og har som hovedformål at beskrive, hvad Østersølandene gør for at leve op til BSAP'en, samt sætte fokus på den fortsatte implementering af indsatsen inden for de fire områder eutrofiering, miljøfarlige stoffer, biodiversitet og naturbeskyttelse, samt maritime aktiviteter. Ministermødet bekræfter endvidere en række rekommandationer, der blev vedtaget på HELCOM kommissionsmødet i marts 2010.

I afsnittet om eutrofiering understreges behovet for en fuld implementering af BSAP, inden for spildevandsrensning, landbrug, og andre kilder. Desuden ønskes en indsats f.s.v.a. fjernelse af fosfat fra vaskemidler.

For miljøfarlige stoffer foreslås det i deklARATIONEN blandt andet, at undersøge mulighederne for at skærpe kontrollen med importerede forbrugsprodukter, opstramning af HELCOMs retningslinjer for kontrol af uddybning og bortskaffelse af havbundsmaterialer, udfasning af kviksløv, anvendelse af kredsløbsanalyser for miljøfremmede stoffer mv.

Med hensyn til biodiversitet og naturbeskyttelse er der fokus på fortsat udbygning af netværket af beskyttede områder, samt udvikling og anvendelse af naturplaner i de eksisterende beskyttede områder senest i 2015 og for nye områder senest 5 år efter deres etablering.

For de marine aktiviteter indeholder deklARATIONEN beslutninger vedrørende sikker skibsfart, en køreplan for opgradering af havnenes modtageanlæg, indsats vedrørende marint affald, regelsæt angående offshore olie- og gasindvinding, samt initiativer for at sikre Østersøen status som NOx Emissions Kontrol Område (NECA).

3. Status for Moskva Deklarationen

Danmark støtter generelt deklARATIONENS hovedindhold, og byder det fortsatte samarbejde med at beskytte Østersøen velkomment. Deklarationsudkastet er på nær nogle udestående forhold ved at være færdigforhandlet. Det er Miljøministeriets vurdering, at de fleste forhold vil blive afklarede inden ministermødet.

HELCOMs koordinerende rolle

Deklarationsforslaget indeholder forslag til beslutning om at forstærke HELCOM's rolle som hovedaktør i implementeringen af økosystemtilgangen i forvaltningen af menneskelige aktiviteter i Østersøen. Det indgår endvidere i deklARATIONEN, at HELCOM skal etableres som den koordinerende platform for den regionale implementering af havstrategidirektivet.

Forslaget er fortsat til forhandling og det ventes, at deklARATIONEN vil medtage nogle præciseringer af rollefordelingen i det internationale samarbejde blandt andet i forhold til fiskeriforvaltningen, hvor også økosystemtilgangen er gradvist ved at blive implementeret i EU's fælles fiskeripolitik. Danmark finder i, at HELCOM bør anerkendes som en vigtig aktør, der kan bistå landene ved implementering af økosystemtilgangen i forvaltningen af menneskelige aktiviteter dog med respekt for de nationale processer og i overensstemmelse med EU's kompetence fordeling.

Deklarationen ventes endvidere at bekræfte HELCOM's koordinerende rolle ved den regionale implementering af havstrategirammedirektivet, så længe dette sker med respekt for de nationale processer.

Østersøen som pilotprojekt

Deklarationsudkastet indeholder et forslag, der henviser til EU-kommissionens kommende redegørelse for vilkår og konsekvenser ved at gøre Østersøen til et pilotprojekt under havstrategirammedirektivet, og til at Østersølandene inden oktober 2010 skal afslutte deres overvejelser om pilotprojektet og sende deres endelige anmodning herom til EU-kommissionen.

Danmark støtter Østersøen som et pilotprojekt ud fra den forudsætning, at HELCOM's BSAP i sig selv opfylder konceptet om et tidligt indsatsprogram, som er forudsætningen for, at EU-kommissionen kan gøre Østersøen til pilotprojekt efter havstrategirammedirektivet. Danmark er enig i forslaget intention, men finder det videre forløb bør aftales i lyset af EU-kommissionens kommende konsekvensanalyse således som det blev besluttet på EU Rådsmødet den 22. december 2009.

Fosfatfrie vaskemidler

Beslutning om tiltag mod fosfatfrie vaskemidler blev lanceret i den oprindelige BSAP fra 2007. Således lægger deklARATIONEN op til den fortsatte indsats for at begrænse Østersølandenes udledning af fosfor i spildevandet. Danmark støtter bestræbelserne for at begrænse eutrofieringen i Østersøen og anerkender fuldt ud, at indførelse af fosfatfrie vaskemidler i visse lande kan være et

virkningsfuldt tiltag. På rådsmødet den 22. december 2009 blev EU-Kommissionen opfordret til hurtigst muligt at forelægge forslag til harmonisering af EU-lovgivningen på baggrund af en konsekvensanalyse, der bl.a. dækker miljøaspekter og aspekter vedrørende det indre marked, med henblik på udfasning af og/eller forbud mod brug af fosfater i vaske- og rengøringsmidler, som starter med fosfater i vaskemidler til privat brug, og som udbygges yderligere, hvis en konsekvensanalyse gør dette berettiget.

Virkningerne af bundtrawling på miljøforholdene

Forskellige steder i deklARATIONEN bliver der udtrykt bekymring over det fortsatte pres på biodiversiteten i Østersøen fra eutrofiering, destruktive fiskemetoder såsom bundtrawling, tilførsel af miljøfarlige stoffer samt talrige andre aktiviteter, som sammenlagt udøver et pres på økosystemet.

På dette område ventes deklARATIONEN at skulle tage udgangspunkt i de forpligtelser, der bl.a. følger af habitatdirektivet og miljøkonsekvensanalyser. Ifølge habitatdirektivet er myndighederne forpligtet til løbende at gribe ind overfor fiskeriaktiviteter, der måtte være til skade for udpegningsgrundlaget i det beskyttede område samt gennemføre miljøkonsekvensanalyser i overensstemmelse med EU-domstolens såkaldte muslingedømme ved nye fiskeriaktiviteter (gælder navnlig muslinge- og østersfiskeri). Således skal der i Natura 2000-områder gennemføres miljøkonsekvensvurderinger, hvorved den ansøgte fiskeriaktivitets effekt på det omkringliggende miljø undersøges og sammenholdes med de særlige beskyttelseshensyn, der er gældende for området. Der må herefter ikke meddeles tilladelse, hvis fiskeriet er skadeligt for området.